

Valtioneuvoston asetus

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 2010

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä, *muutetaan* terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 2 §, sellaisena kuin se on osaksi muutettuna asetuksessa 1338/2007, ja *lisätään* asetukseen uusi 2 a ja 2 b § seuraavasti:

2 §

Koulutetun hierojan ammattinimikkeen käyttöoikeuteen johtava koulutus

Koulutetun hierojan nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttämisen edellytyksenä on, että asianomainen henkilö on suorittanut ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun näyttötutkinnon.

2 a §

Psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuteen johtava koulutus

Psykoterapeutin nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttämisen edellytyksenä on, että asianomainen henkilö on suorittanut yliopiston tai yliopiston yhdessä muun koulutajaorganisaation kanssa järjestämän psykoterapeuttikoulutuksen. Järjestävällä yliopistolla tulee olla psykologian tai lääketieteellisen alan koulutusvastuu. Yliopisto ottaa opiskelijat psykoterapeuttikoulutukseen.

Psykoterapeutina toimimisen edellyttämä osaaminen hankitaan vähintään 60 opintopisteen laajuisilla opinnoilla, jotka koostuvat teoriaopintojen, työnohjauksessa tapahtuvan psykoterapeuttisen potilastyön, koulutuspsykoterapian ja opinnäytetyön opintokokonaisuuksista. Osaaminen osoitetaan näytöllä.

Ammattioikeuden käyttöönoton edellytyksenä on vähintään kahden vuoden työkokemus mielenterveyspalveluissa tai sitä vastaavassa tehtävässä ja että ennen psykoterapeuttikoulutusta on suoritettu:

1) soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai soveltuva sosiaali- ja terveysalan ammatikorkeakoulututkinto; tutkintoon tulee sisältyä tai sen lisäksi olla suoritettuna yhteensä 30 opintopisteen psykologian tai psykiatrian opinnot;

2) sairaanhoitajan opintoasteen tutkinto ja tutkinnon lisäksi erikoistuminen psykiatriaan, jos tutkintoon ei ole sisällynyt psykiatrisia opintoja; tai

3) muu 1 ja 2 kohtaa vastaava ulkomailla suoritettu koulutus.

Yliopisto antaa opiskelijalle todistuksen koulutuksen suorittamisesta. Todistukseen merkitään koulutuksen ajankohta, laajuus, opintokokonaisuudet ja osaamisesta annettu näyttö.

2 b §

Eräiden muiden nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammattinimikkeen käyttöoikeuteen johtava koulutus

Kiropraktikon, naprapaatin, osteopaatin, sairaalafyysikon, sairaalageneetikon, sairaalakemistin, sairaalamikrobiologin tai sairaalaselubiologin ammattiin johtavalla koulutuksella tarkoitetaan Sosiaali- ja terveysalan

lupa- ja valvontaviraston hyväksymää vähintään neljävuotista yhtenäistä koulutusta.

Tämä asetus tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2011.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 2010

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa aloitetun koulutuksen perusteella psykoterapeutin nimikesuojattua ammattinimikettä on haettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2017.

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

Hallitusneuvos Päivi Kaartamo

VALTIONEUVOSTON ASETUS TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖISTÄ ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Johdanto

Psykoterapeutti on nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimike. Psykoterapeutiksi kouluttautumisen aloittaminen edellyttää soveltuvaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattitutkintoa. Psykoterapeutiksi kouluttautumisessa on kyse olemassa olevan ammattitaidon täydentämisestä ja parantamisesta. Psykoterapeutin koulutus on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu sääntelemätön koulutus. Valvira hyväksyy koulutuksen siinä vaiheessa, kun henkilö hakee oikeutta käyttää psykoterapeutin ammattinimikettä.

Opetusministeriön asettama psykoterapiakoulutustyöryhmä (OPM 2003:6) määrittelee psykoterapian seuraavasti:

1. Psykoterapia on terveydenhuollon tavoitteellista ja ammatillista toimintaa. Psykoterapiaa tehdään yhteiskunnan useilla eri sektoreilla.
2. Psykoterapia on vuorovaikutuksellinen hoito- ja kuntoutusmuoto. Tavoitteena on psykoterapian keinoin auttaa ihmisiä, joilla on mielenterveyden häiriötä tai psyykkisiä ongelmia. Häiriön tai ongelman ilmenemismuoto voi olla psyykkisen ohella ruumiillinen tai sosiaalinen. Psykoterapian tarkoituksena on poistaa ja lievittää näitä häiriöitä ja ongelmia ja niiden aiheuttamaa kärsimystä sekä lisätä potilaan/kuntoutujan itsetuntemusta ja edesauttaa toimintakyvyn lisääntymistä ja itsenäistä selviytymistä.
3. Psykoterapian tulee perustua psykologiseen teoreettiseen tietämykseen, joka on riittävästi tutkittua ja käytännölliseen näyttöön perustuvaa. Psykoterapian tutkimus ja käytäntöjen kehittäminen on jatkuvaa. Suomessa keskeisiä teoreettisia viitekehyksiä ovat psykoanalyttiset, käyttäytymistieteelliset ja kognitiiviset terapiat sekä perhe- ja ryhmäterapiat ja näistä viitekehyksistä johdetut menetelmät ja sovellukset.
4. Psykoterapiassa tulee ottaa huomioon terapeutin itsetuntemus eli omien kokemusten ja tunnereaktioiden tuntemus ja hallinta niin, että terapeutti osaa käyttää tunnereaktioitaan hyväksi hoidossa vaarantamatta potilaan etua. Psykoterapeutin ammatillisuus edellyttää, että psykoterapeutilla on riittävä oma koulutuspsykoterapia ja työn-ohjaus.
5. Psykoterapia on ammatillista toimintaa, jota ohjaavat asiakas- ja potilastyötä koskevat lait, asetukset ja ammattikäytännöt sekä eettiset periaatteet.

Kansaneläkelaitos korvaa voimassa olevan ohjeistuksensa perusteella psykoterapiaa 16-67-vuotiaille, joiden työ- tai opiskelukyky on mielenterveyden häiriön vuoksi uhattuna. Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraisena kuntoutuksena korvaamasta kuntoutuspsykoterapiasta on muodostunut yksi merkittävin mielenterveyskuntoutujien hoitomuoto. Vuonna 2009 harkinnanvaraista psykoterapiaa sai 14 700 henkilöä, joista 4 476 oli alle 26-vuotiaita. Kansaneläkelaitoksen palvelurekisterissä on 2 422 psykoterapeuttia. Kuntoutuspsykoterapia on siirtymässä järjestämisvastuun piiriin.

Psykoterapia hoito- ja kuntoutusmuotona eroaa erilaisista hyvinvointitavoitteisista terapioista.

2. Nykytila

Terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 2 § sisältää säännökset eräiden nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammattiin johtavasta koulutuksesta. Pykälän 2 momentin mukaan psykoterapeutin ammattiin johtavalla koulutuksella tarkoitetaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymää:

1. vaativan erityistason psykoterapiakoulutusta;
2. vähintään kolmivuotista yhtenäistä erityistason psykoterapiakoulutusta, joka sisältää vähintään 200 tuntia teoreettista koulutusta ja riittävästi työnohjausta sekä oma-kohtaista psykoterapiaa; tai
3. muuta vastaavaa koulutusta.

Suomi on ollut kansainvälisesti edelläkävijä psykoterapiakoulutuksen valtakunnallisten hyväksymisperusteiden kehittämisessä ja psykoterapiakoulutusta koskevat laatuvaatimukset ovat korkeatasoisia. Suomessa pääosan psykoterapeuteista kouluttavat eri psykoterapiasuuntia edustavat tahot. Jonkin verran psykoterapeutteja kouluttavat ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Psykoterapeutin ammattiin valmistautuminen edellyttää käytännön harjoittelua sekä käytäntöä tukevia ja jäsentäviä teoriaopintoja. Psykoterapeuttikouluttajan kelpoisuuden tuottaa yhtenäinen 90 opintopisteen laajuinen psykoterapiakoulutus tai psykoterapiaksi valmistautumisen jälkeen suoritettu vähintään 30 opintopisteen laajuinen erillinen psykoterapeuttikouluttajakoulutus. Kouluttajakelpoisuus on sidottu kyseiseen terapiamuotoon,

Valviran (silloinen TEO) vuonna 2005 laatimien psykoterapeuttikoulutusten minimikriteerien keskeiset yleisperiaatteet ovat (1) potilasturvallisuusnäkökulma keskeisenä periaatteena kaikissa psykoterapeuttikoulutuksissa; (2) koulutusyhteisöjen vastuullisuuden korostaminen; (3) koulutusohjelmien tarkkuusvaatimus; (4) koulutuksen tiedeallisyysnäkökulman korostuminen ja koulutettavakeskeisyys koulutusvolyymin määrittelyssä. Valvira on vahvistanut ja julkistanut psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön oikeuttavan koulutuksen hyväksymisperusteet. Hyväksymisperusteiden vaatimukset koskevat kouluttajaa, koulutettavien valintaperusteita sekä koulutuksen sisältöä ja laajuutta.

Psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuden saamiseen johtava koulutus on Suomessa sääntelemätöntä ja toteutukseltaan hajanaista. Koulutusta ovat järjestäneet hyvin erilaiset organisaatiot yksityisistä ammatinharjoittajista yliopistojen laitoksiin. Koska koulutuksilta puuttuvat yhtenäiset sisällölliset laatukriteerit, Valvira joutuu psykoterapeutin ammattinimikkeen myöntämisen yhteydessä suorittamaan myös koulutusten arviointia. Tämä jälkikäteen tapahtunut koulutusten arviointi on ongelmallista sekä hakijoiden että koulutuksen järjestäjien oikeusturvan ja psykoterapeuttikoulutusten laadun varmentamisen kannalta.

Psykoterapeuttikoulutusta edelleen kehitettäessä on otettava huomioon pitkälle kehittyneet ja eriytyneet kriteerit psykoterapiamenetelmittäin. Koska psykoterapeuttikoulutukseen hakeudutaan monista eri terveyden- ja sosiaalihuollon ammateista, koulutuksen pohjalla oleva osaaminen on tärkeä osa psykoterapeutin kokonaisosaamista.

Terveyden- ja sairaanhoidossa tarvitaan asianmukaisesti ja laadukkaasti koulutettuja psykoterapeutteja. Psykoterapeutille asetettavat osaamisvaatimukset (kompetenssit) ja koulutuksen laadunvarmennus (koulutusohjelmien arviointi) tulisi kuvata koulutuksen laadun varmistamiseksi ja arvioimiseksi. Koulutuksen sääntely palvelee psykoterapiapalvelujen käyttäjien etua, potilas- ja asiakasturvallisuutta sekä toiminnan laatua.

3. Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Psykoterapeuttikoulutuksessa on psykoterapiamenetelmästä riippumatta kolme peruselementtiä: teoreettinen koulutus, työnohjauksessa tapahtuva psykoterapeuttinen potilastyö ja koulutuspsykoterapia. Psykoterapiatyön osaamisen erityislaatu edellyttää, että koulutuksen keskeisiksi osa-alueiksi tulevat sekä teorian ja menetelmien tuntemus että henkilökohtaiset taidot ja oman elämäkokemuksen tuntemus. Koulutus muodostaa myös välttämättä prosessinomaisen kokonaisuuden, jossa nämä kolme aluetta ovat vuorovaikutuksessa keskenään.

Tarkoituksena on, että psykoterapeuttikoulutusta antaisivat ne yliopistot, joilla on psykologian tai lääketieteellisen alan koulutusvastuu. Yliopistot järjestävät koulutusta itse tai yhteistyössä ammattikorkeakoulujen ja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa. Koulutus olisi yliopistolain (558/2009) tarkoittamaa täydennyskoulutusta. Tavoitteena on turvata psykoterapeuttikoulutuksen yhteys psykiatrian erikoisalojen ja psykologian alan välillä ja edistää tieteellisen tutkimuksen ja käytännön psykoterapeuttisen osaamisen yhteyksiä. Tällä tavoin vahvistetaan koulutuksen tieteellistä perustaa, edistetään terapiatyön vaikuttavuuden monipuolista tutkimusta, menetelmäkehittelyä ja laatua. Koulutuksen laadun kehittämiseksi ja varmistamiseksi on syytä lisätä koulutusyhteisöjen ja korkeakoulujen kesken erityisesti psykoterapian ja koulutuksen tutkimus- ja kehittämistyötä. Kouluttajakoulutuksen tarjonnasta ja kouluttajien pätevyyskriteereistä vastaisivat yliopistot yhdessä muiden kouluttajaorganisaatioiden kanssa.

Psykoterapeuttikoulutus tuottaa sellaisen psykoterapeuttisen osaamisen ja pätevyyden, joka vastaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön oikeuttavan koulutuksen hyväksymisperusteita. Osaamistavoitteet/kompetenssivaatimukset perustuvat Euroopan Unionin suosituksiin yleisestä tutkintojen viitekehiksestä, jonka lähtökohtana on osaamisperustainen koulutusajattelu ja sen aikuispedagogiset sovellukset sekä aiemmat Suomessa tehdyt laajapohjaiset asiantuntijaselvitykset ja kannanotot kuten Psykoterapiakoulutustyöryhmän muistio (Opetusministeriö 2003:6), Psykoterapiakonsensuslausuma (Suomen Akatemia ja Duodecim 2006) sekä Psykoterapeuttikoulutuksen uudistaminen – Moniammatilliset psykoterapian erikoistumisopinnot osaksi korkeakoulujen opintojärjestelmää (Valtakunnallisen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortion loppuraportti 2009).

Psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuteen johtava koulutus

Psykoterapeutin osaaminen edellyttää tietoa

- ammattialan tieteellisestä perustasta ja alalla tehdystä tutkimus- ja kehittämistyöstä
- tutkimustiedon yhteydestä ammatilliseen näyttöön ja käytäntöön
- eri psykoterapiamenetelmistä, mielenterveyshäiriöiden synnystä, kehityksestä ja vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta, psyykkisistä sairauksista ja psykiatrisesta diagnostiikasta sekä psykoterapeuttisesta muutoksesta

- niistä yhteiskunnan olosuhteista, joilla on vaikutusta yksilöihin ja perheiden elämään
- alan lainsäädännön ja muiden ammattiryhmien kanssa tehtävän yhteistyön tuomista vaatimuksista ammatin harjoittamiseen

Psykoterapeutin osaaminen edellyttää valmiuksia

- yhdistää teoreettinen tietämys ja kliininen sovellus
- luoda hyvä psykoterapeuttinen vuorovaikutussuhde
- joita tarvitaan psykoterapeuttisen hoidon edellytysten arvioinnissa
- itsenäisesti suoriutua suunnitelmallisen terapiaprosessin läpiviemisestä ja kriittisestä prosessin arvioinnista
- viestiä alan ilmiöistä, kysymyksenasetteluista erilaisilla foorumeilla, viestiä eri terapian osapuolille tehdyistä toimenpiteistä ja hoidon tuloksista sekä tehdä näistä myös asianmukainen dokumentaatio

Psykoterapeutin tulee

- osoittaa jatkuvaa kykyä kehittää itsetuntemus- ja empatiakykyään (reflektio- ja mentalisaatiokyky)
- osata huomioida eettiset näkökohdat omassa psykoterapia- ja tutkimustyössään
- osoittaa ammattimaista suhtautumista ja käyttäytymistä asiakkaisiin ja heidän läheisiinsä

Ehdotuksen mukaan psykoterapeuttikoulutuksen laajuus olisi vähintään 60 opintopistettä. Tämänlaajuinen koulutus vastaa yleisiä eurooppalaisia standardeja. Koulutuksen peruselementtien painotusten (teoreettinen koulutus, työohjauksessa tapahtuva psykoterapeuttinen potilastyö ja koulutuspsykoterapia) tulee olla tasapainoisessa suhteessa toisiinsa kunkin psykoterapiamenetelmän edellyttämällä tavalla. Työohjauksessa tapahtuvan psykoterapeuttisen potilastyön ja koulutuspsykoterapian riittäväyydestä tulee huolehtia muun muassa asiakas- ja potilasturvallisuusnäkökohtien vuoksi.

Kouluttajana toimivalla tulee olla psykoterapeuttikouluttajakoulutus, laaja kliininen kokemus ja tieteellistä osaamista. Kouluttajaorganisaation tulee huolehtia kouluttajakoulutuksen tasosta ja riittävästä laajuudesta sekä kouluttajien tutkimuksellisesta, pedagogisesta ja kliinisestä osaamisesta. Potilastyötä ohjaava kouluttaja vastaisi opiskelijan välittömästä ohjauksesta koulutuksen aikana ja osallistuisi myös työelämässä annettavan näytön arviointiin.

Jokaisen koulutusorganisaation tulee yleisten osaamisvaatimusten lisäksi laatia myös toteuttamaansa psykoterapiamenetelmää koskevat erityiset osaamiskuvaukset. Nämä vaatimukset voisivat olla yhteiset saman psykoterapiamenetelmän koulutusohjelmisissa. Vaatimukset eivät saisi olla ristiriidassa yleisten psykoterapeutin osaamisvaatimusten kanssa. Jokaisen koulutusorganisaation tulee huolehtia oman laadunvarmistamisensa yhteydessä psykoterapeuttikouluttajien koulutuksesta.

Psykoterapeuttikoulutuksen luonteeseen kuuluu, että se sekä ajallisesti että koulutusryhmän osalta muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Koulutuksen ajan yhtenäisenä pysyvä koulutusryhmä muodostaisi yhtenäisen ajallisen koulutusprosessin. Koulutukseen voi kuulua myös valinnaisia teoreettisia opintojaksoja, mutta pääosin psykoterapeuttikoulutus perustuisi yhtenäiseen ja yhdessä opiskeltavaan perusrunkoon.

Psykoterapiakoulutukseen hakeutuvalta tulee edellyttää riittävästi psykologian ja psykiatrian opintoja joko tutkintoon sisältyvinä tai lisäkoulutuksena sekä merkittävää työkokemusta alalta tai muussa tapauksessa heiltä on edellytettävä lisäkoulutusta. yliopistot arvioisivat opiskelijavalintaa tehdessään henkilön peruskoulutuksen, soveltuvuuden ja työkokemuksen riittävyuden. Opiskelijan aiempi osaaminen voidaan arvioida ja hyväksilukea.

Perustuslainmukaisuus

Suomen perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Terveystieteiden ammattihenkilöiden valvontajärjestelmä on yksi ammatin ja elinkeinon harjoittamisen vapautta rajoittavista järjestelmistä, jonka tarkoituksena on turvata terveydenhuollon palveluja käyttävien potilaiden oikeuksia sekä heidän terveyttään ja turvallisuuttaan. Terveystieteiden ammattiharjoittamista koskeissa säännöksissä tarkoitettujen ennakkollisten valvontamenettelyt, kuten nimikesuojausmenettely, ovat välttämättömiä mainittujen tarkoitusten toteuttamiseksi. Ehdotettu asetusmuutos ei sinällään estäisi nykyisten psykoterapeuttikoulutusta antavien yhteisöjen oikeutta toimia kouluttajayhteisöinä, joko yksin tai yhdessä toisen kouluttajaorganisaation kanssa. Mikäli annettu koulutus ei täytä ehdotetussa asetuksessa asetettavia vaatimuksia, koulutukseen hakeutunut ja sen suorittanut ei saisi käyttää psykoterapeutin ammattinimikettä. Tilanne olisi vastaava kuin tänäkin päivänä. Koulutusyhteisöjen antama psykoterapiakoulutus ei suoraan oikeuta psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön, vaan edellyttää Valviran tapauskohtaista arviointia.

Nykyisin psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuden saamiseen johtava koulutus on Suomessa sääntelemätöntä. Ehdotus parantaa sekä koulutusta antavien yhteisöjen että psykoterapiakoulutuksen hankkijain oikeusturvaa määrittelemällä ne edellytykset, jotka oikeuttavat psykoterapeutinimikkeen käyttöön. Ehdotus ei rajaa kouluttajayhteisön oikeutta antaa psykoterapian alaan liittyvää sellaista koulutusta, jonka tavoitteena ei ole psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttö.

4. Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Psykoterapeuttikoulutus ja kouluttajien koulutus on yliopistolain (558/2009) mukaisesti täydennyskoulutusta. Koulutuskustannuksista vastaisi koulutettava tai hänen työnantajansa.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kun psykoterapiakoulutus tulee osaksi korkeakoulujärjestelmää, niin siihen liittyvä laadun arviointi on osa korkeakoulujen laadunvarmistusta, eikä erillistä arviointielintä tarvita. Uudistus vähentää Valviran tehtäviä psykoterapiakoulutuksen arvioinnissa.

Psykoterapeuttien rekisteröinnin tavoitteena tulee olla mielenterveyden häiriöiden hoitoon soveltuvien psykoterapioiden toteutuksen laadunvarmistus. Valviralla ja aluehallintoviranomaisilla säilyy edelleen psykoterapeutin ammatinharjoittamisen lakisääteinen jälkikäteinen valvontavelvollisuus kuten muidenkin terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta. Psykoterapiapalvelut sosiaali- ja terveydenhuollon palve-

luina perustuvat samoihin palvelujen käyttäjien aseman turvaaviin säännöksiin kuin muissakin sosiaali- ja terveystalvissa.

Vaikutus niiden asemaan, jotka nyt antavat koulutusta

Yliopistojen roolin vahvistaminen psykoterapiakoulutuksessa voi lakkauttaa osan psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöä tavoittelevista koulutusohjelmista. Toisaalta koulutusten järjestäjien hakeutuminen keskinäiseen yhteistyöhön lisää verkottumista ja koulutusten moniulotteisuutta.

Yliopistojen arvioidaan saavan yhteistyön kautta riittävästi erityisosaamista ja asiantuntemusta perinteisten koulutusyhteisöjen taholta. Koulutusyhteisöjen anti on eri psykoterapiamenetelmien teoreettisten perusteiden ja kliinisten sovellusten ja taitojen opetuksessa esimerkiksi koulutuspsykoterapiassa, työnohjauksessa ja kliinisissä seminaareissa. Kliinisen kokemuksen ja osaamisen takaaminen sekä koulutuksen suunnittelussa että resursoinnissa on erittäin tärkeää. Tarkoituksena on, että koulutusyhteistyötä varten yliopistoilla on keskenään ja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa tehtävään yhteistyöhön selkeät yhteistyömallit. Yliopistolain mukaan yliopistot voivat harjoittaa tehtäviään tukevaa liiketoimintaa.

Uudistus ei estä nykyisten koulutusyksiköiden toimintaa esimerkiksi psykoterapiaan liittyvän lisä- tai täydennyskoulutuksen tuottamisessa. Mikäli koulutus ei täytä ehdotetun asetuksen vaatimuksia, annettu koulutus ei kuitenkaan oikeuta psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Laaja koulutusyhteistyö tukee paitsi koulutuksen alueellista saatavuutta myös turvaa ruotsinkielisen psykoterapeuttikoulutuksen saannin.

Psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuteen johtavan koulutuksen säänteleminen vähentää ilmenneitä oikeusturvaongelmia. On tärkeää, että nimikesuojaukseen sekä sen taustalla olevaan koulutukseen liittyvät menettelytavat ovat tasapuolisia, läpinäkyviä ja ennustettavia. Psykoterapeuttikoulutuksen järjestäminen yliopistossa tai yliopiston kanssa yhteistyössä tuo lisäarvoa erityisesti tutkimuksen osalta. Uudistus selkiyttää psykoterapiakoulutuksen kriteereitä sekä varmistaa osaltaan psykoterapiatyön laatua, kattavuutta, saatavuutta ja vaikuttavuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon tarjoamien psykoterapiapalvelujen tulee perustua tutkittujen menetelmien käyttöön tähtäävään koulutukseen.

5. Voimaantulo

Ehdotuksen mukaan asetus tulisi voimaan 1 päivänä joulukuuta 2011. Asetuksen voimaantulon jälkeen psykoterapeutin ammattinimikkeen saamisen edellytyksenä olisi, että henkilön psykoterapeuttikoulutus täyttää asetuksessa asetetut vaatimukset. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin pitkä siirtymäkausi. Siirtymäkauden aikana ennen asetuksen voimaantuloa aloitettu psykoterapeuttikoulutus mahdollistaa psykoterapeutin ammattinimikkeen saannin Valviran määrittämän edellytyksin.

6. Valmistelu

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunta on käsitellyt vuosien 2007-2009 aikana psykoterapeuttikoulutuksen uudistamista ja tehnyt sosiaali- ja terveysministeriölle esityksen terveydenhuollon ammattihenkilöasetuksen 2 §:n 2 momentin muuttamisesta maaliskuussa 2009. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunta ehdotti muun muassa, että psykoterapeuttikoulutus tulisi järjestää korkeakouluissa tai korkeakoulujen kanssa yhteistyössä ja että tehtävää varten asetetun arviointielimen tulisi hyväksyä annettava koulutus etukäteen. Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi neuvottelukunnan ehdotuksista keväällä 2009 lausunnot koulutusyksiköiltä, psykoterapeutteja edustavilta tahoilta, terveydenhuollon palvelujärjestelmän edustajilta sekä opetus- ja valvontaviranomaisilta. Ministeriö sai yhteensä 53 lausuntoa. Saaduissa lausunnoissa katsottiin psykoterapeuttikoulutuksen järjestämisen korkeakouluissa tai korkeakoulujen kanssa yhteistyössä tuovan lisäarvoa erityisesti tutkimuksen osalta. Ehdotuksen katsottiin myös lisäävän koulutuksellista samanarvoisuutta. Useissa lausunnoissa tuotiin esille yliopistojen kouluttajaresurssien puute. Koulutustasoista luopumista arvosteltiin ja katsottiin uudistuksen vaativan vielä lisää valmistelua.

Valtakunnallinen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortio jätti ehdotuksensa psykoterapeuttikoulutuksen uudistamisesta marraskuussa 2009.

Sosiaali- ja terveysministeriössä jatkettiin psykoterapeuttikoulutusuudistuksen valmistelua saatujen lausuntojen ja valtakunnallisen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortion ehdotusten pohjalta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Valviran ja edellä mainitun psykoterapeuttikoulutuskonsortion edustajien kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistuneesta ehdotuksesta järjestettiin kuulemistilaisuus toukokuussa 2010. Kuulemistilaisuuteen kutsuttiin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, psykoterapeutteja edustavien järjestöjen ja potilasliiton edustajat. Lisäksi luonnokset terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen muuttamisesta olivat saatavilla sosiaali- ja terveysministeriön internet-sivulla. Lausunnonantomahdollisuudesta ilmoitettiin laajasti, ja kirjallisia lausuntoja saapui ministeriöön yhteensä 45 kappaletta. Kuulemistilaisuudessa ja saaduissa kirjallisissa lausunnoissa ehdotusta pidettiin yleensä kannatettavana. Psykoterapeuttikoulutuksen tarkemman sääntelyn katsottiin selkiyttävän psykoterapiakoulutusten kenttää ja edistävän sekä koulutettavien että koulutusyhteisöjen oikeusturvaa. Joissakin lausunnoissa hyväksyttävää pohjakoulutusta pidettiin nopeana ja katsottiin, että myös teologian maisterin, sosiaalipsykologin, kuvataiteen tai taiteen maisterin, kuvataiteen alan ammattikorkeakoulututkinto ja lähihoitajan tutkinto olisi riittävä.

Ehdotusta edelleen työstettäessä on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon saatu palaute. Ehdotuksen voimaantuloajankohtaa on myöhennetty puolella vuodella ja siirtymäaikaa 1,5 vuodella.